

PER AANGETEKEND SCHRIJVEN

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer Mr. G.A. van der steur
PB 20301
2500 EH Den Haag

Amsterdam, 6 juni 2016

Inzake:

Uw brief aan de 2de kamer 31762

Claimcode en aanbevelingen verslechteren rechtpositie
van de consument

Juristengroep – lobbycratie

Ernstige zorgen over rechtsongelijkheid burger

Dossiernr.: P/L 2016.B0520

e-mail: pieter@pieterlijesen.com

Geachte heer van der Steur,

U ontvangt dit schrijven omdat ik mij ernstige zorgen maak over de gang van zaken rond de totstandkoming van de Wet Collectieve Afhandeling Massaschade. Ik maak mij met name zorgen over de positie van gedupeerden, die feitelijk met een ernstig verzwakte rechtpositie geconfronteerd worden, indien de door de Juristengroep opgestelde aanbevelingen en de claimcode in de huidige vorm in een wettelijk kader worden overgenomen. De opstellers van de aanbevelingen onderhouden (nagenoeg allemaal) een relatie met de veroorzakers van massaschades. Dit is inhoudelijk terug te zien in de door hen opgestelde aanbevelingen. Deze aanbevelingen dienen met name de belangen van deze aan te spreken partijen, die niet geheel toevalligerwijs ook veelal hun eigen corporate clients zijn. Deze gang van zaken verslechtert de rechtpositie van de consument in ernstige mate, hetgeen mijns inziens niet de bedoeling kan zijn.

Ik zal u verder uitleggen hoe ik tot deze constatering ben gekomen. Als voorzitter van de Stichtingen Rentewapschadeclaim, Woekerpolisproces, Volkswagenaudicclaim, Imtechclaim en voorheen als belangenbehartiger bij Consumentenclaim BV (woekerpolisdossier, Dexia en Worldonline) en de Stichting Hypotheekleed, heb ik ruime ervaring in het voeren van rechtszaken en in afhandeling van collectieve schades. De veroorzakers van deze schades waren grote bedrijven met onbeperkte fondsen, die zich lieten vertegenwoordigen door de grote advocatenkantoren. In al deze dossiers werd door de veroorzakers van de schade (en de voor hen optredende advocaten) dezelfde tactiek gehanteerd, namelijk het op formele gronden buitenhouden van gerechtvaardigde aanspraken van gedupeerden. Ook recent in de collectieve procedure van de Stichting Rentewapschadeclaim tegen de Rabobank werd door de gedaagde (vertegenwoordigd door advocatenkantoor de Brauw Blackstone) de claimcode op alle mogelijke manieren misbruikt om de ontvankelijkheid van de Stichting te betwisten en daarmee een inhoudelijke procedure te voorkomen.

Daarbij werden ook de aanbevelingen van de Juristengroep door gedaagde gekwalificeerd als een onderdeel dat bijna wet zou zijn en op basis waarvan de rechter zou moeten concluderen dat van een inhoudelijke behandeling zou moeten worden afgezien. Indien u dit wenst ben ik bereid deze stelling te ondersteunen door om u inzage te geven in de processtukken. U kunt dan zelf constateren dat door de aangesproken partijen in ernstige mate misbruik wordt gemaakt van deze stukken te nadele van gedupeerde partijen.

Ook in andere collectieve procedures werden claimcode en aanbevelingen ingezet tegen consumenten, terwijl zij juist bedoeld zijn ter bescherming van hun rechten. Dit is vreemd temeer doordat door de opstellers van de claimcode wordt beweerd dat deze juist is bedoeld ter bescherming van de rechten van de consument. In het verantwoordingsdocument van de claimcode is door de opstellers dan ook de volgende waarschuwing opgenomen. Deze luidt:

“hier is echter ook een waarschuwing op zijn plaats: wanneer sprake is van een juridische strijd tussen een onderneming en een groep consumenten verenigd in een stichting, is het niet in belang van deze consumenten wanneer bijvoorbeeld de aangesproken onderneming volledige inzage heeft in de financiële huishouding van de stichting. Te hoge transparantie-eisen en eisen die zelfs hoger liggen dan die aan de tegenpartij worden gesteld, kunnen de slagkracht van de collectieve actie verminderen”.

Aan de andere kant is het toch minder vreemd dan het op het eerste lijkt, tenminste als je bedenkt dat de leden van de Juristengroep nagenoeg allemaal zijn verbonden of verbonden zijn geweest aan de grote advocatenkantoren die de veroorzakers van massaschades vertegenwoordigen. Dit geldt eveneens voor de wetgevingsjuristen die voor uw Ministerie de opdracht hebben gekregen de aanbevelingen in wetsvoorstellen uit te werken.

De aanbevelingen beogen de rechtspositie van de aangesproken partijen te versterken ten nadele van de gedupeerde consument of MKB ondernemer. Maar er is meer. Wie de aanbevelingen goed leest komt al snel tot de conclusie dat de aanbevelingen er feitelijk toe leiden dat er monopolie ontstaat waarbij slechts enkele partijen exclusief (dus met uitsluiting van anderen) collectieve procedures mogen gaan voeren. Hoewel ikzelf volgens de aanbevelingen van de Juristengroep ook tot deze elite zal gaan behoren, kan ik dit met het oog op de rechtspositie van gedupeerden niet anders kwalificeren dan zeer onwenselijk. Indien de aanbevelingen worden overgenomen kan heen enkele groep burgers meer zelfstandig voor hun rechten opkomen.

Hieronder zal ik – zonder volledig te zijn – enkele hoofdpunten uit de claimcode en de aanbevelingen van de Juristengroep uitlichten en van commentaar voorzien. Deze zijn stuk voor stuk in het nadeel van de gedupeerde of leiden tot een monopolie voor het voeren van collectieve procedures.

Zoals al eerder aangegeven staat het voor mij vast dat de opstellers van de aanbevelingen belangen vertegenwoordigen die haaks staan op de belangen van gedupeerden. Deze constatering komt voort uit het feit dat ikzelf in juridische procedures te maken heb gehad met de juristen en opstellers van de aanbevelingen die consumenten moeten beschermen. Alleen pleitten de opstellers toen als advocaat voor de belangen van de veroorzakers van de schade en tegen die van consumenten. Vandaar dat ik hieronder eerst een toelichting volgt op de bij de aanbevelingen betrokken personen. Vervolgens zal ik dieper ingaan op de claimcode en de 5 aanbevelingen van de Juristengroep.

De betrokkenen

Juristengroep

- 1) Brechje van der Velden – Advocaat Alan & Overy, treedt op als advocaat voor Volkswagen AG importeur PON in zaak tegen Stichting Volkswagen Audicclaim
- 2) Daan Lunsingh Scheurleer – Advocaat Nauta Dutilh. Nauta Dutilh treedt op voor o.a. ASR in woekerpolisaffaire. Deutsche Bank en ABN AMRO in renteswapzaken.
- 3) Femke Hendriks – Advocaat bij PGGM. PGGM is een pensioenfonds en een potentiële veroorzaker van massaschade. Mevrouw Hendriks treedt derhalve als advocaat op voor een aan te spreken partij.
- 4) Jurgen Lemstra – Advocaat bij Lemstra van der Korst en initiatiefnemer van de claimcode. Voorheen was de heer Lemstra advocaat bij Stichting Verliespolis. Stichting Verliespolis was partij in de woekerpolisakkoorden. Stichting Verliespolis heeft geen enkele procedure gevoerd tegen verzekeraars een schikking gemaakt waarbij de stichting Verliespolis grote sommen geld heeft ontvangen van verzekeraars. De woekerpolisaffaire duurt nog altijd in alle hevigheid voort. Verzekeraars leiden vanwege het voortdurende kwestie enorme omzetverliezen op de levenportefeuille en consumenten zien zichzelf nog steeds geconfronteerd met niet pensioentekort of tekorten bij aflossing van de hypotheek. Ernstiger is echter dat Verliespolis en Lemstra geen rekening en verantwoording hebben afgelegd over de door hen ontvangen bedragen. Bovendien weigert Verliespolis evenals verzekeraars inzage te geven in hoe werkelijk de compensatie wordt berekend. De heer Lemstra treedt bovendien ook op voor rechtsbijstandsverzekeraars. Zie dossier DSB.
- 5) Niels Lemmers – VEB. De aanbevelingen zien toe op een feitelijk monopolie voor VEB om op te treden in beleggerszaken. Zie hiervoor aanbeveling II, waarbij de VEB door de Juristengroep als exclusieve belangenbehartiger wordt aangewezen in aandelenzaken. Een soort benoemen van jezelf dus.
- 6) Olav Haazen – advocaat Grant & Eisenhower NY. Treedt op als advocaat voor gedupeerden in de VS. In VS is deze procespraktijk in handen van een klein aantal partijen die in steeds verschillende zaken optreedt namens gedupeerden en daar grote sommen geld mee verdient. In de aanbevelingen zien we deze opzet terug. De aanbevelingen scheppen een monopolie voor afwikkeling van massaschades. In de VS wordt bovendien mede vanwege het gebrek aan concurrentie nagenoeg uitsluitend geschikt en niet uitgeprocedeerd. Een schikking betreft hier doorgaans 10-20% van het werkelijke schadebedrag.

Wetgevingsjuristen Ministerie van Veiligheid en Justitie

- 1) Wynand Brands – Voorheen advocaat Houthoff Buruma (o.a. advocaat Nationale Nederlanden in de woekerpolisaffaire)
- 2) Paulien van de Grinten – Voorheen advocaat bij de Brauw Blackstone (o.a. optredend voor de Rabobank in renteswapzaken)

Aanbeveling I van de Juristengroep

Er moeten strenge eisen worden gesteld aan de ontvankelijkheid van belangenorganisaties

Opvallend daarbij is dat de Juristengroep stelt, dat:

:

- 1) de huidige claimcode in wetgeving moet worden opgenomen.

De claimcode eist volledige financiële transparantie van stichtingen. Hierdoor hebben aangesproken partijen zicht op de “oorlogskas” van de stichting. Aangesproken partijen bedienen zich veelal van de tactiek van “financieel uitroken” van de kleinere wederpartij. Aan te spreken partijen hebben daardoor zicht of deze tactiek kan slagen. Vaak zijn er meerdere aan te spreken partijen, zoals bijvoorbeeld verschillende verzekeraars in de woekerpolisaffaire. Procederen tegen alle verzekeraars is een kostbare zaak. Door inzage in de kas ziet de aan te spreken partij hoeveel procedures er gevoerd kunnen worden. Indien er al rechtszaken lopen tegen meerdere aan te spreken partijen is de nog aan te spreken partij op de hoogte van het feit dat er niet voldoende middelen zijn om ook deze partij in rechte aan te spreken. Een eventuele schikking is dan niet mogelijk. Bovendien is dit in strijd met de door de opstellers van de claimcode afgegeven waarschuwing dat dit de slagkracht van de collectieve actie vermindert. (zie eerder)

De claimcode eist een zware governance, waaronder een volledige Raad van Toezicht en een volledig bestuur. Beide bestaand uit 3 gekwalificeerde personen met een track record in collectieve rechtszaken. Beide organen dienen vanaf oprichtingsdatum aanwezig te zijn. Er dient minimaal 1 jurist en 1 financieel specialist in plaats te nemen. Algemeen wordt aangenomen dat commissarissen en toezichthouders met de voorgestelde kwalificatie een bedrag tussen de 25-50.000 euro per jaar dienen te ontvangen. Dit geldt ook voor bestuurders. Dit brengt met zich mee dat een stichting volgens de claimcode – los van alle overige (juridische) kosten – alleen al jaarlijks tenminste 150.000 euro aan arbeidskosten moet dragen. Een procedure tot aan de Hoge Raad loopt 7 tot 9 jaar. (vergelijk World Online en Aegon koersplan). Dit houdt in dat *buiten de juridische kosten* een stichting zich bij oprichting moet verplichten tot bedragen van boven de 1 miljoen euro. Het hoeft geen betoog dat de claimcode en aanbevelingen groepen consumenten buitensluit bij het verkrijgen van recht.

- 2) Bestaande belangenorganisaties – waaronder uitdrukkelijk de VEB – worden geacht al aan de ontvankelijkheidseisen te voldoen.

De VEB heeft in persoon van de heer Niels Lemmers in de Juristengroep een deelnemer. Het mag dan ook opvallend worden genoemd dat de VEB in de aanbevelingen aan de wetgever al wordt genoemd als gekwalificeerd belangenbehartiger.

Maar het gaat nog verder. Aanbeveling II (zie onderstaand) bepaalt dat er per schadegeval slechts één exclusieve vertegenwoordiger tegen de veroorzaker van de schade mag procederen. Nu de aanbeveling de VEB al automatisch wettelijk als gekwalificeerd wil beschouwen, creëert de VEB hiermee een monopolie voor zichzelf. Elk monopolie is onwenselijk omdat het anderen uitsluit.

- 3) Track record bestuurders: de aanbeveling eist dat bestuurders van een stichting een track record hebben in collectieve rechtszaken en collectieve belangenbehartiging.

Dit sluit in alle gevallen burgers die gezamenlijk en zelfstandig hun recht willen halen uit. Bovendien zijn er maar weinig personen en partijen in Nederland met een dergelijk track record, waardoor er in afhandeling van collectieve schades altijd bij dezelfde groep zal worden uitgekomen. Uiteraard zal deze zelfde groep uit commercieel oogpunt hier zeer content mee zijn. Maar het zou toch juist de wens moeten zijn van de wetgever om deze commerciële aspecten te beperken.

4) Zware governance.

Zoals onder 1) is uiteengezet leidt zware governance tot ontnemen van de mogelijkheid om als consument georganiseerd recht te halen. Bovendien zijn niet-juristen uitgesloten van het initiëren van collectieve procedures. Dit is overbodig. Immers de wet voorziet hier al in, omdat stichtingen niet zelf de procedure mogen voeren, maar procesvertegenwoordiging daarbij door een advocaat wettelijk verplicht is. Deze aanbeveling is uitsluitend in het nadeel van de consument.

5) De aangesproken partij moet kunnen controleren wie de achterban van de stichting is.

Hierdoor is anonimiteit niet langer gewaarborgd. Juist in zaken tegen machtige partijen, waarbij er door de eiser een afhankelijkheidsrelatie is met de aangesproken partij is anonimiteit van groot belang. Voorbeeld hiervan betreft renteswapzaken waarbij er voorbeelden te over zijn van eisers die werden geconfronteerd met de wraak van de bank die (vaak onterecht) de kredietrelatie opzegde.

Aanbeveling II Juristengroep

1) De rechter kiest één exclusieve belangenvertegenwoordiger

De rechter moet één exclusieve belangenvertegenwoordiger aanwijzen en kijkt daarbij naar track record. Dit leidt tot monopolie voor bepaalde partijen, waaronder zoals hierboven aangestipt de VEB. Ad Hoc burger- en consumentengroepen worden uitgesloten van de gang naar de rechter.

Bovendien leidt een procedure tot aanwijzing van één exclusieve belangenbehartiger inclusief de voorgestelde wachttijd van 1 jaar, tot een ongewenst verlening van de termijn waarop de zaak bij de rechter kan worden aangebracht. Deze termijnverlening leidt tot verlening van de dagvaardingstermijn van ruim 2 jaar. Dit kan geenszins het belang van consumenten dienen en is enkel bedoeld de corporatie cliënt van de Juristengroep te beschermen.

Daarbij leidt dit tot ernstige complicaties indien blijkt dat de aangewezen belangenbehartiger niet de beste collectieve procedure voert of tot een schikking komt die tot ontevredenheid leidt. Zie hiervoor Stichting Verliespolis in de Woekerpolisaffaire.

Aanbeveling III Juristengroep

Gedaagde/ schadeveroorzaker mag niet onevenredig worden belast met een veelheid aan collectieve en individuele procedures over dezelfde schadeveroorzakende gebeurtenis.

- 1) De aanbeveling tracht dit bewerkstelligen door het aanwijzen van één exclusieve belangenbehartiger. Zie onder aanbeveling II.
- 2) De uitspraak in de procedure moet bindend zijn voor iedereen.
- 3) Er mogen geen individuele procedures naast de collectieve procedure worden gevoerd.

Deze aanbeveling is in strijd met Europees Recht, waarbij toegang tot de rechter gewaarborgd dient te zijn. Het aanwijzen van één exclusieve belangenbehartiger waarbij andere partijen worden uitgesloten leidt tot een monopolie dat niet verenigbaar is met de rechtsstaat.

Daarbij leidt het tot een ongewenste bescherming van de veroorzaker van de schade. Dit is enkel in belang van de veroorzaker van de schade. Deze kan immers slechts beperkt worden aangesproken. Het verleden toont aan – o.a. DEXIA affaire, Woekerpolisaffaire en DSB regeling, dat doorprocederen of meerdere procedures tot een veel ruimere schadevergoeding leidt. Een schadevergoeding die door een onafhankelijke rechter wordt vastgesteld en daarmee recht doet aan de situatie.

Aanbeveling IV Juristengroep

Scope rule: alleen zaken die voldoende band hebben met Nederland mogen in Nederland worden gevoerd.

Dit betreft een onterechte beperking van de toegang tot de rechter. Op basis van de huidige nationale wetgeving heeft de rechter in ruime mate ambtshalve de bevoegdheid om te toetsen of de Nederlandse rechter bevoegd is om van het geschil kennis te nemen. Daarbij is mij geen enkel geval bekend van eisers die misbruik maken van de wetgeving rond de collectieve actie.

Aanbeveling V

De schadevergoedingsprocedure dient te worden vereenvoudigd.

- 1) Algemeen verbindend verklaren van regeling in de zin van WCAM.
- 2) Verkorting van opt out periode.

Het Algemeen Verbindend verklaren van een overeengekomen regeling is een keuze. Echter zodra deze Algemeen Verbindend Verklaring gepaard gaat met de aanwijzing van één exclusieve belangenbehartiger, dan worden de rechten van de consument geschaad. In de woekerpolisaffaire hebben we gezien dat een 1-zijdige regeling tot veel onvrede leidt. In het algemeen kan gezegd worden, dat indien slechts één belangenbehartiger exclusief de beslissingsbevoegdheid heeft over de vraag of een schikking voldoende is of niet, dit er feitelijk toe leidt dat de veroorzaker van de schade, die het probleem heeft gecreëerd, er zo goedkoop mogelijk van af komt.

In het tweede geval wordt de fatale termijn en daarmee de bedenktijd van de consument in het voordeel van de veroorzaker van de schade verkort van 6 naar 3 maanden.

Bovenstaand commentaar is niet volledig. Wel wordt aangetoond dat de claimcode en de aanbevelingen de rechten van consumenten in ernstige mate schenden ten voordele van de aan te spreken partijen. Dat juist de opstellers van de aanbevelingen nauwe banden onderhouden met deze aan te spreken partijen geeft te denken. Het is zeer verontrustend te constateren dat zij zich zo dicht bij de wetgever bevinden. Ik vraag mij dan ook af hoe dit heeft kunnen gebeuren.

Voor de volledigheid wil ik aangeven dat ik een kopie van deze brief aan Kamerfracties zal verzenden.

Met vriendelijke groet,

mr P.G. Lijesen

Contactgegevens Secretariaat:

PB 14665
1001 LD Amsterdam

Bijlage: kopie aanbevelingen Juristengroep
Brief Minister aan Tweede kamer van 14 december 2015